

el seu tema apareix força endarrerida. Per exemple, sembla ignorar coses tan importants com els treballs del Sr. Nicolau d'Oliver sobre la redacció de la crònica de Jaume I i sobre els manuscrits de la de Muntaner, el del Sr. Jordi Rubió sobre la crònica mal anomenada de Sant Joan de la Penya (per la qual s'interessa tant el Sr. del Arco), els del Sr. Pere Bohigas sobre el repertori de manuscrits catalans, i molts d'altres.

Hem de lamentar també en aquesta obra, per altra part útil i meritòria, que hom hi hagi deixat lliscar errors com el de considerar que el famós còdex de Poblé de la crònica del *Conqueridor* no correspon a aquesta crònica sinó a la de Muntaner, o com el de donar a Pere Tomich el segon cognom de *Cauiller* (no adonant-se que aquest mot que segueix el seu primer cognom no és sinó una indicació mal interpretada de la seva condició de cavaller), o com el de donar a la crònica d'aquest autor la data de 1436 en comptes de la inqüestionable de 1438. Ja no parlem d'incongruències com la de comptar entre els municipis aragonesos els d'Alcalà de Xivert i d'Alguer, o com la d'anomenar (encara!) en algunes ocasions *lemosina* la llengua catalana.

Esperem que, si hi ha lloc a publicar una nova edició d'aquesta obra, serà sotmesa a una minuciosa revisió que augmentarà els serveis que pot prestar als estudiosos de les matèries a què es refereix.

M. COLL i ALENTORN

Discursos leídos en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona en la solemne recepción pública del Excmo. Señor D. LUIS FARAUDO DE SAINT-GERMAIN el día 12 de junio de 1941. [*Semblanza militar de Jaime el Conquistador*]. Barcelona 1941. 72 pàgs.

El títol posat per l'autor al seu treball feia suposar que aquest consistiria en un estudi de les condicions personals del *Conqueridor* que motivaren i caracteritzaren la seva vocació guerrera, de les seves concepcions estratègiques i tàctiques, i de l'aplicació d'aquestes concepcions al llarg de les campanyes militars promogudes i dirigides pel nostre gran rei.

En realitat, el treball del general Faraudo és alhora més que això i menys que això.

És més que això, perquè abans d'entrar en la matèria pròpia del seu estudi, fa una descripció general de les característiques que revestia l'acció guerrera a casa nostra durant els segles XII i XIII, amb al·lusions a estats de coses relatius a segles encara més remots. En aquesta descripció resulten especialment interessants els paràgrafs consagrats a la nomenclatura militar usada en l'època indicada, i especialment la catalana, sense que hi manquin molt sovint les correspondències llatines o en llengües vulgars de l'occident europeu (provençal, castellà, francès i àrab principalment). Molt defallada, sobretot, és la revisió dels mots referents a armes i enginyers de guerra, encara que sovint manquen de precisió les definicions corresponents, i en alguns casos hi ha una absència total de definició.

Després d'aquesta descripció general prèvia, que ocupa quasi la meitat del discurs, l'autor passa a la semblança militar del seu biografiat, i és ací on trobem que el seu treball és menys del que ens havia fet esperar. L'estudi de la

persona del rei com a guerrer és fet d'una manera desordenada i incompleta, i el de les seves expedicions és gairebé inexistent, si exceptuem el de la conquesta de València des de la presa de Morella fins a la rendició de la capital.

L'estudi és fet posant principalment a contribució la crònica reial, amb l'ajut, en alguns casos, dels textos de Descot, Muntaner i altres. La utilització d'aquest material és en general encertada i un cert apassionament pel seu tema no lleva a l'autor la necessària justesa dels seus judicis.

És evident que el caràcter de peça oratòria d'aquest treball no li permet un esgotament de la matèria ni una exposició rigorosament sistemàtica d'aquesta. De totes maneres, constitueix una aportació interessant a l'estudi de la nostra història militar, per al qual comptem fins avui amb una bibliografia dissortadament molt escassa. L'allunyament dels catalans de la professió militar durant els darrers segles i el desconnectament en què han viscut la major part dels pocs que l'han adoptada en relació amb el nostre ambient cultural expliquen prou aquella lamentable escassetat que caldria superar d'una forma o altra, però sempre amb el degut rigor científic.

Tornant al text que comentem, constatem que incorre en alguns errors històrics que no podem passar per alt, com són: considerar promulgats els *Usatges* per Ramon Borrell; acceptar la presència i el paper destacat de Dalmau de Creixell a la batalla d'Úbeda d'acord amb l'únic testimoni de textos tardans i poc fidedignes; afirmar que Ramon Berenguer IV era sogre d'Alfons VII de Castella, quan en realitat eren cunyats; atribuir el poema llatí de la primera conquesta de Mallorca al veronès Llorenç, i no a Enric, capellà de l'arquebisbe de Pisa, com sembla ara evident; anomenar Abu-Zeya el rei o emir de València Abuceid; presentar, en fi, com a germans els dos Montcades morts a Mallorca, quan eren cosins segons, essent Guillem fill d'un cosí germà de Ramon; errors que són de lamentar en un estudi per altra part benvingut.

M. C. i A.

Fr. JOSÉ TEIXIDOR : *San Vicente Ferrer, promotor y causa principal del anti-guo Estudio General de Valencia*. Introducción y notas por F. SUÁREZ VERDEGUER. Madrid, Escuela de Estudios Medievales : Sección de Valencia (CSIC), 1945. I.+72 pàgs.

El dominicà fra Josep Teixidor és un dels capdavaners del bell estol d'intel·lectuals valencians del segle XVIII que tant enlairaren la cultura de la regió en la conjuntura internacional de la Il·lustració. Malgrat llur vàlua i interès, romanen inèdits tots els escrits de Teixidor, fora de les *Antigüedades de Valencia*, que publicà el canonge R. Chabàs en 1895, i d'aquest opuscle de què ara donem notícia.

Amb el to polemista tant del gust dels erudits de la divuitena centúria, contradiu Teixidor la tesi d'un franciscà que, amb el nom de Licenciado Don Juan Félix Matheo y Montes, i el títol *Crédito de la Verdad*, havia publicat a Madrid, en 1758, un manifest en què minvava la participació del gloriós dominicà sant Vicent Ferrer en la promoció de l'Estudi General de València, i en destacava, en canvi, la del franciscà, també gloriós, fra Francesc Eiximenis, amb aquella acarnissada rivalitat entre ambdues ordres mendicants que existia llavors.